

Vergaderjaar 2016–2017

34 620 XII

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (XII) voor het jaar 2016 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 en 2

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikelen 1 en 2, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2016 wijzigingen aan te brengen in:

1. De departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.
2. De begrotingsstaat inzake de agentschappen van dit ministerie.

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Infrastructuur en Milieu,
M.H. Schultz van Haegen-Maas Geesteranus

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1.	Leeswijzer	2
2.	Het beleid	3
2.1	Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties	3
2.2	De beleidsartikelen	4
2.3	De niet-beleidsartikelen	20
2.4	De agentschappen	22

1. Leeswijzer

Algemeen

De opzet en structuur van de onderliggende begroting voor Hoofdstuk XII is gebaseerd op de Rijksbegrotingsvoorschriften van het Ministerie van Financiën. In de Rijksbegrotingsvoorschriften 2016 zijn onderstaande uniforme ondergrenzen opgenomen, welke worden gehanteerd bij het toelichten van begrotingsmutaties op het niveau van artikelonderdeel.

Model 2.25 Rijksbegrotingsvoorschriften 2016

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1000	5	10
=> 1000	10	20

Opbouw

Dit wetsvoorstel kent een opbouw waarbij afhankelijk van de informatievraag- en behoefte verder kan worden ingezoomd. De Tweede suppletoire is als volgt opgebouwd:

1. In de begroting(wet)staten zijn de wijzigingen op de begrotingsstaten van het jaar 2016 voor de departementale begroting van Infrastructuur en Milieu (XII) en inzake de agentschappen opgenomen. Deze dient ter autorisatie van de mutaties die op artikelniveau in de verplichtingen-, uitgaven- en ontvangstenramingen worden voorgesteld bij deze Tweede suppletoire begroting.
2. In het overzicht in paragraaf 2.1 zijn de belangrijkste uitgaven- en ontvangstenmutaties opgenomen, die op hoofdlijnen inzicht verstrekt in de belangrijkste budgettaire voorstellen die leiden tot wijzing van de begroting. Hiermee kan snel een indruk worden verkregen van de inhoud van dit wetsvoorstel.
3. In de artikelgewijze toelichting (paragraaf 2.2 beleidsartikelen en paragraaf 2.3 niet-beleidsartikelen) zijn in de tabellen budgettaire gevolgen van beleid de mutaties in de Tweede suppletoire begroting uitgesplitst in miljoenennota- en najaarsnotamutaties. De miljoenennotamutaties zijn reeds in de, aan uw Kamer voorgelegde, Ontwerpbegroting 2017 (Kamerstukken II, 2016–2017, 34 550 XII, nr. 2) toegelicht. De begrotingsmutaties van de najaarsnota worden toegelicht op basis van bovengenoemde staffel en/of beleidsmatig relevant. De gepresenteerde budgetflexibiliteit (juridisch verplicht) bij Tweede suppletoire is de stand per 31 oktober 2016.
4. In de paragraaf agentschappen (zie paragraaf 2.4) staan de aanpassingen in de exploitatie- en kasstroomoverzichten van de agentschappen,

waarbij sprake is van cumulatieve mutaties (in totaal) groter dan 5% van de oorspronkelijk vastgestelde begroting of cumulatieve mutaties (in totaal) groter dan € 20 miljoen ten opzichte van de oorspronkelijk vastgestelde begroting.

2. Het beleid

2.1 Overzicht belangrijkste uitgaven- en ontvangsten mutaties

De onderstaande tabel geeft de belangrijkste wijzigingen in de uitgaven en inkomsten aan ten opzichte van de Miljoenennota 2017. Een meer gedetailleerd overzicht van de mutaties per artikel is te vinden bij de budgettaire gevolgen van beleid in paragraaf 2.2 (de beleidsartikelen) en 2.3 (de niet-beleidsartikelen).

Suppletoire mutaties 2016 (Tweede suppletoire begroting) (in € mln.)

	Artikel	Uitgaven	Ontvangsten
Stand ontwerpbegroting 2016		8.176,0	212,5
Stand vastgestelde begroting 2016		8.176,0	212,5
Stand 1e suppletoire begroting 2016		8.118,2	241,4
– Mutaties Miljoenennota 2017 (uitkomst 2016)		– 88,0	10,5
– Belangrijkste mutaties Najaarsnota 2016			
1. Regeringsvliegtuig	97	– 40,0	
2. Hydrologische maatregelen	13	– 12,8	10,0
3. Eenvoudig Beter	div.	11,0	
4. Bijstelling ETS-ontvangsten	19		– 54,0
5. Governmental Planning Compensation Levy-ontvangsten	17		– 2,0
6. Overige interdepartementale overboekingen			
– waarvan uit het Infrastructuurfonds	26	– 37,0	
– waarvan uit het Deltafonds	26	– 20,5	
– waarvan uit Hoofdstuk XII	div.	– 17,9	
Diversen		– 2,6	0,7
Stand 2e suppletoire begroting 2016		7.910,3	206,6

1. Regeringsvliegtuig

In de brief (Kamerstukken II 2015–2016 33 400, nr. 79) van 8 juli 2016 is de Tweede Kamer geïnformeerd over de aanschaf van een vervangend Regeringsvliegtuig. Ter dekking heeft het kabinet bij de Miljoenennota 2017 als eerste stap € 40,0 miljoen toegevoegd aan de begroting van lenM. Deze uitgaven zullen naar verwachting niet meer in 2016 plaatsvinden. Als gevolg hiervan worden de betreffende middelen overgeheveld naar 2017.

2. Hydrologische maatregelen

Vanaf 2016 zal in totaal € 30,0 miljoen aan opbrengsten uit grondverkoop worden overgeboekt naar het Provinciefonds voor hydrologische maatregelen uitgevoerd door provincies. In navolging van de overheveling van € 5,0 miljoen bij de Eerste suppletoire 2016 wordt bij deze Tweede suppletoire 2016 in totaal € 12,8 miljoen overgemaakt naar het Provinciefonds. De dekking komt met name uit de opbrengsten van grondverkopen door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en de beëindiging van de rekening-courantfaciliteit van het Groenfonds.

3. Eenvoudig Beter

Dit betreft de bijdrage aan het programma Eenvoudig Beter voor de implementatie van de Omgevingswet.

4. Bijstelling ETS-ontvangsten

De ETS-ontvangsten vallen in 2016 naar verwachting € 54,0 miljoen lager uit dan begroot. De neerwaartse bijstelling van de ETS-ontvangsten komt doordat de veilingopbrengst per emissierecht afneemt.

5. Governmental Planning Compensation Levy-ontvangsten

De zogenaamde «Governmental Planning Compensation Levy» (hoofdzakelijk het Schadeschap Luchthaven Schiphol) is in 2016 stopgezet. De totale kosten zoals die door het Rijk zijn voorgefinancierd, zijn inmiddels terugbetaald door de luchtvaartmaatschappijen middels deze heffing. Dit leidt tot een verlaging van het ontvangstenbudget.

6. Overige interdepartementale overboekingen

Dit betreft diverse interdepartementale overboekingen en overboekingen naar het Provincie-, het Gemeente-, het Btw-compensatiefonds. De meest vermeldenswaardige overboekingen zijn onder andere OV-SAAL middellange termijn (€ 11,3 miljoen), het programma Beter Benutten (€ 7,0 miljoen), A12/A20 Parallelstructuur Gouwe (€ 6,6 miljoen) en Vleuten-Geldermalsen (€ 5,0 miljoen) vanuit het Infrastructuurfonds. Verder vindt er een overboeking plaats naar het Provinciefonds voor de uitvoering en planuitwerking van de gebiedsontwikkeling van het project Ooijen-Wanssum vanuit het Deltafonds (€ 20,6 miljoen). En wordt er vanuit Hoofdstuk XII een bijdrage geleverd aan het Gemeente- en Provinciefonds voor de bodemsanering van het Olasfa-terrein te Olst en de saneringsopgave van Rotterdamse Gasfabrieken, respectievelijk € 6,9 miljoen en € 4,7 miljoen.

2.2 De beleidsartikelen

In de tabellen budgettaire gevolgen van beleid zijn de mutaties in de Tweede suppletoire begroting uitgesplitst in miljoenennota- en najaarsnotamutaties. De miljoenennotamutaties zijn reeds in de, aan uw Kamer voorgelegde, Ontwerpbegroting 2017 (Kamerstukken II, 2016–2017, 34 550 XII, nr. 2) toegelicht. De najaarsnotamutaties worden onder de tabellen op het niveau van het artikelonderdeel toegelicht. Dit rekening houdend met de normering zoals in de leeswijzer opgenomen.

Artikel 11 Integraal waterbeleid

Budgettaire gevolgen van beleid: Tweede suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

11	Integraal waterbeleid	Stand vastge- stelde begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting		Stand 2e suppletoire begroting
				Mutaties Miljoen- notta	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
Verplichtingen		41.900	44.660	5.271	747	50.678
Uitgaven:		45.973	46.813	541	579	47.933
<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>			68%			99%

11	Integraal waterbeleid	Stand vastge- stelde begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting		Stand 2e suppletoire begroting
				Mutaties Miljoe- nennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
11.01	Algemeen waterbeleid	33.872	34.907	262	144	35.313
11.01.01	Opdrachten	3.932	6.775	- 144	44	6.675
11.01.02	Subsidies	10.360	10.441	0	0	10.441
	– <i>Partners voor Water (HGIS)</i>	10.360	10.391	0	0	10.391
	– <i>Overige subsidies</i>	0	50	0	0	50
11.01.03	Bijdrage aan agentschappen	17.545	16.919	406	0	17.325
	– <i>waarvan bijdrage aan RWS</i>	17.144	16.404	397	0	16.801
	– <i>waarvan bijdrage aan KNMI</i>	401	515	9	0	524
11.01.04	Bijdrage aan medeoverheden	2.035	772	0	100	872
11.02	Waterveiligheid	2.802	2.669	24	309	3.002
11.02.01	Opdrachten	2.802	2.669	24	309	3.002
11.03	Grote oppervlaktewateren	2.008	2.053	- 50	626	2.629
11.03.01	Opdrachten	2.008	2.053	- 50	626	2.629
11.03.05	Bijdrage aan internationale organisaties	0	0	0	0	0
11.04	Waterkwaliteit	7.291	7.184	305	- 500	6.989
11.04.01	Opdrachten	3.993	3.826	- 53	403	4.176
11.04.02	Subsidies	0	60	19	400	479
11.04.04	Bijdrage aan medeoverheden	1.531	1.531	111	- 992	650
11.04.05	Bijdrage aan internationale organisaties	1.767	1.767	228	- 311	1.684
Ontvangsten		0	0	0	0	0

11.04 Waterkwaliteit

Er wordt subsidie verstrekt aan het International Groundwater Resources Assessment Centre (IGRAC). De uitvoering van de te verstrekken subsidie verloopt via de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en wordt verantwoord vanaf het subsidiebudget.

De overige wijzigingen bij Tweede suppletoire binnen dit artikel zijn kleiner dan de gehanteerde norm en worden daarom niet uiteengezet (zie de leeswijzer).

Artikel 13 Ruimtelijke Ontwikkeling

Budgettaire gevolgen van beleid: Tweede suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

13	Ruimtelijke ontwikkeling	Stand vastge- stelde begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting		Stand 2e suppletoire begroting
				Mutaties Miljoe- nennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
Verplichtingen		111.358	101.243	6.051	21.248	128.542
Uitgaven:		112.233	104.559	13.706	- 1.245	117.020
<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>			82%			95%
13.01	Ruimtelijk instrumentarium	6.849	6.684	3.591	- 273	10.002
13.01.01	Opdrachten	4.672	5.718	3.326	- 273	8.771
	– <i>Wabo</i>	1.463	55	0	224	279
	– <i>Architectonisch beleid</i>	1.728	2.128	0	138	2.266
	– <i>Overige opdrachten</i>	1.481	3.535	3.326	- 635	6.226
13.01.02	Subsidies	966	966	50	0	1.016
13.01.03	Bijdrage aan agentschappen	1.211	0	0	0	0
	– <i>waarvan bijdrage aan RWS</i>	1.211	0	0	0	0

13	Ruimtelijke ontwikkeling	Stand vastge- stelde begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting		Stand 2e suppletoire begroting
				Mutaties Miljoe- nennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
13.01.04	Bijdrage aan medeoverheden	0	0	215	0	215
13.02	Geo-informatie	38.806	41.696	1.504	3.958	47.158
13.02.01	Opdrachten	4.788	3.637	750	- 1.125	3.262
13.02.02	Subsidies	1.999	7.199	- 500	3.842	10.541
	– Basisregistraties	1.999	7.199	- 500	3.842	10.541
13.02.06	Bijdrage aan ZBO's en RWT's	32.019	30.860	1.254	1.241	33.355
	– Kadaster	32.019	30.860	1.254	1.241	33.355
13.03	Gebiedsontwikkeling	8.069	7.890	1.928	- 2.135	7.683
13.03.01	Opdrachten	1.111	162	3.128	- 2.135	1.155
13.03.02	Subsidies	90	60	0	0	60
13.03.04	Bijdrage aan medeoverheden	6.868	7.668	- 1.200	0	6.468
	– Projecten BIRK	4.318	5.118	- 1.200	0	3.918
	– Projecten Bestaand Rotterdams Gebied	2.550	2.550	0	0	2.550
13.04	Ruimtegebruik bodem	43.748	36.691	3.292	- 13.716	26.267
13.04.01	Opdrachten	3.350	6.251	7	322	6.580
13.04.02	Subsidies	12.000	12.000	0	858	12.858
	– Bedrijvenregeling	10.000	10.000	0	- 3.500	6.500
	– Caribisch Nederland	0	0	0	4.358	4.358
	– Overige subsidies	2.000	2.000	0	0	2.000
13.04.03	Bijdrage aan agentschappen	7.523	6.826	117	- 117	6.826
	– waarvan bijdrage aan RWS	7.523	6.826	117	- 117	6.826
13.04.04	Bijdrage aan medeoverheden	20.875	11.614	3.168	- 14.779	3
	– Meerjarenprogramma Bodem	20.225	10.964	- 684	- 10.277	3
	– Programma Gebiedsgericht instrumentarium	650	650	3.852	- 4.502	0
13.05	Eenvoudig Beter	14.761	11.598	3.391	10.921	25.910
13.05.01	Opdrachten	8.281	5.510	737	5.100	11.347
	– Eenvoudig Beter	8.281	5.510	737	5.100	11.347
13.05.03	Bijdrage aan agentschappen	6.480	6.088	2.654	5.821	14.563
	– waarvan bijdrage aan RWS	6.480	6.088	2.654	5.821	14.563
Ontvangsten		934	8.824	165	13.842	22.831

Verplichtingen

De hogere verplichtingen hebben met name te maken met de vermelde mutaties bij artikelonderdeel 13.05 Eenvoudig Beter. Aanvullend hierop wordt ten behoeve van het programma Eenvoudig Beter € 13,0 miljoen verplichtingenbudget vanuit het Infrastructuurfonds (artikelonderdeel 18.16 Reservering Omgevingswet) overgeheveld naar Hoofdstuk XII. Voor een aantal uitgaven dient in het jaar voorafgaand de kasuitgaven de bijbehorende verplichtingen te worden aangegaan.

13.02 Geo-informatie

Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)

De hogere uitgaven in 2016 houden verband met vernieuwde subsidieverstrekkingen in het kader van de voorbereidende werkzaamheden van de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT). Per 1 januari 2016 is de wet BGT in werking getreden. Ter voorbereiding hierop loopt bij de bronhouders een transitietraject welke nog niet is afgerond. Ten behoeve van de voltooiing van de transitie wordt hierdoor in 2016 wederom een subsidie verstrekt aan de bronhouders.

13.03 Gebiedsontwikkeling

Hydrologische maatregelen door provincies

Vanaf 2016 zal in totaal € 30,0 miljoen aan opbrengsten uit grondverkoop worden overgeboekt naar het Provinciefonds voor hydrologische maatregelen uitgevoerd door provincies. In navolging van de overheveling van € 5,0 miljoen bij de Eerste suppletoire 2016 wordt bij de Tweede suppletoire in totaal € 12,8 miljoen overgemaakt naar het Provinciefonds. De dekking komt met name uit de opbrengsten van grondverkoop door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en de beëindiging van de rekening-courantfaciliteit van het Groenfonds.

13.04 Ruimtegebruik Bodem

Overboeking Gemeente- en Provinciefonds en overboeking EZ

In het kader van de bijdrage door lenM aan de bodemsanering op het Olasfa-terrein te Olst vindt een overboeking van € 6,9 miljoen plaats naar het Provinciefonds. Daarnaast draagt lenM via het Gemeentefonds € 4,7 miljoen bij aan de bodemsaneringsopgave van Rotterdamse Gasfabrieken. Verder vindt er een interdepartementale overboeking plaats naar EZ voor de bijdrage van lenM (€ 2,0 miljoen) aan het Data en Informatie van de Nederlandse Ondergrond (DINO)-programma welke voor EZ wordt uitgevoerd door TNO.

Op 13.04 wordt ten slotte een aantal subsidies met betrekking tot Caribisch Nederland verantwoordt. Deze subsidies worden verstrekt ten bate van de transportkosten drinkwater op de BES-eilanden van € 1,5 miljoen, een subsidie op de exploitatiekosten van de rioolwaterzuiveringsinstallatie op Bonaire van € 2,2 miljoen en een subsidie voor de verbetering van de drinkwatervoorziening op Saba van € 0,7 miljoen.

13.05 Eenvoudig beter

Eenvoudig Beter

Bij de Ontwerpbegroting 2017 zijn op het Infrastructuurfonds en Deltafonds middelen vrijgemaakt voor Eenvoudig Beter. De vrijgemaakte middelen staan gereserveerd op artikelonderdeel 18.16 Reservering Omgevingswet van het Infrastructuurfonds en worden tranchegewijs naar begroting Hoofdstuk XII overgeheveld waar de uitgaven voor de stelselherziening van het omgevingsrecht worden verantwoord.

De reservering op het Infrastructuurfonds is in de periode vanaf 2017 getroffen. In 2016 is echter nog ongeveer € 11,0 miljoen op begroting Hoofdstuk XII benodigd voor het programma Eenvoudig Beter. Op de begroting Hoofdstuk XII vinden diverse overboekingen plaats om te waarborgen dat in 2016 voldoende kasbudget voor het programma beschikbaar is. In 2017 vinden de terugboekingen plaats. Het restant wordt middels een overboeking op het Infrastructuurfonds overgeboekt uit het artikelonderdeel 18.16 Reservering Omgevingswet van het Infrastructuurfonds.

Voorts vallen de uitgaven van de beschikbare apparaatsbudgetten van Eenvoudig Beter op artikel 98 Apparaatsuitgaven Kerndepartement lager uit. Een deel van de geraamde uitgaven voor externe inhuur wordt pas in 2018 gerealiseerd in plaats van 2016.

De bovenstaande boekingen wijzigen het totaal beschikbare budget voor Eenvoudig Beter niet.

Ontvangsten

De verhoging van de ontvangsten houdt verband met de opbrengsten uit grondverkoop door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (€ 5,0 miljoen) en de beëindiging van de rekening-courantfaciliteit van het Groenfonds (€ 5,0 miljoen), welke conform bestuurlijke afspraken worden ingezet voor hydrologische maatregelen door provincies. Daarnaast wordt € 3,8 miljoen ontvangen van de bronhouders bij de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT). Deze middelen zijn noodzakelijk voor de transitie BGT en komen via een subsidieverstrekking wederom ter beschikking van de bronhouders.

Artikel 14 Wegen en verkeersveiligheid

Budgettaire gevolgen van beleid: Tweede suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

14	Wegen en verkeersveiligheid	Stand vastge- stelde begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting		Stand 2e suppletoire begroting
				Mutaties Miljoe- nnota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
Verplichtingen		28.702	33.727	275	4.558	38.560
Uitgaven:		33.414	35.264	475	- 921	34.818
<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>			87%			100%
14.01	Netwerk	16.033	17.296	- 25	- 1.361	15.910
14.01.01	Opdrachten	12.742	12.994	- 100	- 1.336	11.558
	- Beter Benutten	6.560	7.946	0	- 432	7.514
	- BOA wegverkeersbeleid	2.312	1.913	0	- 501	1.412
	- Wegverkeersbeleid	2.236	2.067	- 100	- 415	1.552
	- Overige opdrachten	1.634	1.068	0	12	1.080
14.01.02	Subsidies	722	1.147	14	- 25	1.136
14.01.03	Bijdrage aan agentschappen	2.569	3.155	61	0	3.216
	- waarvan bijdrage aan RWS	2.569	3.155	61	0	3.216
14.02	Veiligheid	17.381	17.968	500	440	18.908
14.02.01	Opdrachten	5.629	6.278	274	640	7.192
14.02.02	Subsidies	8.736	8.457	175	- 425	8.207
	- VVN	3.660	3.660	86	- 75	3.671
	- SWOV	3.958	3.848	64	- 125	3.787
	- Overige subsidies	1.118	949	25	- 225	749
14.02.03	Bijdrage aan agentschappen	389	576	9	0	585
	- waarvan bijdrage aan RWS	389	576	9	0	585
14.02.05	Bijdrage aan internationale organisaties	0	30	0	0	30
14.02.06	Bijdrage aan ZBO's en RWT's	2.627	2.627	42	225	2.894
	- CBR	2.627	2.627	42	225	2.894
Ontvangsten		6.782	6.782	0	- 715	6.067

Verplichtingen

De hogere verplichtingen hebben met name te maken met het programma Beter Benutten om meerjarig opdrachten te kunnen vastleggen. Daarnaast betreft het vastleggen van diverse opdrachten voor onder andere het programma Aanpak Stikstof (PAS), pilots «Drukke op het fietspad» en de opdracht Geluidsanering SWUNG (Samen Werken aan de Uitvoering van Nieuw Geluidbeleid). Met de kaseffecten van deze meerjarige verplichtingen is in de begroting rekening gehouden.

14.01 Netwerk

Opdrachten

De lagere uitgaven Beter Benutten worden veroorzaakt doordat er sprake was van minder opdrachten dan voorzien. De lagere uitgaven BOA zijn met name veroorzaakt door de opdracht Beperkingengebieden omgevingswet. Deze is later uitbesteed waardoor een groot deel van de betaling doorschuift naar 2017. Door minder aanvragen wijzigingsbesluit luchtkwaliteit vallen de uitgaven van Bureau Sanering Verkeerslawaaier lager uit.

Ontvangsten

Op artikel 14 zijn ontvangsten geraamd voor nieuwe gebruikers van de buisleidingenstraat. Naar verwachting komen deze ontvangsten niet binnen bij lenM maar bij de stichting Buisleidingenstraat Zuidwest Nederland. Hieraan ten grondslag liggen bestuurlijke afspraken over het herinvesteren van de inkomsten door de stichting. De geraamde ontvangsten op artikel 14 worden voor een bedrag van € 0,7 miljoen afgeboekt.

Artikel 15 OV-Keten

Budgettaire gevolgen van beleid: Tweede suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

15	OV-keten	Stand vastge- stelde begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting		Stand 2e suppletoire begroting
				Mutaties Miljoe- nennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
Verplichtingen		5.171	6.663	- 646	- 118	5.899
Uitgaven:		6.135	6.376	- 761	- 577	5.038
<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>			61%			100%
15.01	OV-keten	6.135	6.376	- 761	- 577	5.038
15.01.01	Opdrachten	4.652	4.775	- 785	- 533	3.457
15.01.02	Subsidies	485	827	0	- 44	783
15.01.03	Bijdrage aan agentschappen	998	774	24	0	798
	- waarvan bijdrage aan RWS	998	774	24	0	798
Ontvangsten		0	0	6.195	0	6.195

De wijzigingen bij Tweede suppletoire binnen dit artikel zijn kleiner dan de gehanteerde norm en worden daarom niet uiteengezet (zie de leeswijzer).

Artikel 16 Spoor

Budgettaire gevolgen van beleid: Tweede suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

16	Spoor	Stand vastge- stelde begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire suppletoire begroting		Stand 2e suppletoire begroting
				Mutaties Miljoe- nennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
Verplichtingen		4.573	5.283	14.815	8.597	28.695

16	Spoor	Stand vastge- stelde begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire suppletoire begroting		Stand 2e suppletoire begroting
				Mutaties Miljoe- nennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
Uitgaven:		23.996	22.388	4.359	- 1.696	25.051
<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>			100%			100%
16.01	Spoor	23.996	22.388	4.359	- 1.696	25.051
16.01.01	Opdrachten	2.250	2.233	1.785	- 2.720	1.298
	– ERTMS	0	47	0	- 47	0
	– Overige opdrachten	2.250	2.186	1.785	- 2.673	1.298
16.01.02	Subsidies	21.646	20.026	321	1.024	21.371
	– GSM-R	10.300	8.625	0	- 2.287	6.338
	– Bodemsanering NS percelen	9.076	9.076	0	0	9.076
	– Overige subsidies	2.270	2.325	321	3.311	5.957
16.01.03	Bijdrage aan agentschappen	0	44	0	0	44
	– waarvan bijdrage aan KNMI	0	44	0	0	44
16.01.04	Bijdrage aan medeoverheden	0	0	2.253	0	2.253
	– CLU Betuweroute en HSL	0	0	2.253	0	2.253
16.01.05	Bijdragen aan internationale organisaties	100	85	0	0	85
Ontvangsten		0	0	0	0	0

Verplichtingen

Aan de NS wordt een eenmalige subsidiebijdrage van € 10,0 miljoen ter beschikking gesteld voor het nemen van extra maatregelen voor sociale veiligheid in de periode 2016 t/m 2018, met name voor de uitbreiding van flexibele veiligheidsteams (zie Kamerstukken II, 2015–2016, 28 642, nr. 72). Daarnaast zal in 2016 een meerjarige opdracht van € 1,9 miljoen worden afgesloten voor het uitbesteden van de nieuwe bevoegd gezagtaken op het gebied van Spoor die voortvloeien uit het nieuwe Hoofdstuk 11 Wet milieubeheer. Hiertoe wordt in 2016 € 11,9 miljoen verplichtingenbudget overgeheveld vanuit het Infrastructuurfonds. Verder wordt het verplichtingenbudget verlaagd door een overheveling van € 1,4 miljoen naar EZ ten behoeve van de Autoriteit Consument en Markt (ACM).

16.01 Spoor

Overige opdrachten

De verlaging van het opdrachtenbudget op Spoor wordt voor € 1,4 miljoen veroorzaakt door een budgetoverheveling naar EZ ten behoeve van de toezichtstaken die de ACM uitvoert. De ACM vervult toezichtstaken in het kader van de Spoorwegwet.

Daarnaast zijn er lagere uitgaven op het opdrachtenbudget Spoor door het vervallen van diverse geraamde kleine onderzoeksopdrachten en vertraging van onderzoeksopdrachten voor onder andere de Market Economy Investor Principle (MEIP) toets vervoerconcessie, de marktverkenning vervoersaanbod en de herziening ministeriele remtabellen.

Subsidies GSM-R

Binnen de subsidieregeling Beheersing GSM-R interferentie wordt naar verwachting € 2,3 miljoen minder uitgegeven dan geraamd. Deze subsidie komt tegemoet in de kosten die spoorvervoerders moeten maken voor het vervangen van bestaande radioapparatuur in spoorvoertuigen.

Overige subsidies

De verhoging van het budget wordt met name veroorzaakt door de aan de NS in 2016 te verlenen subsidiebijdrage van € 3,8 miljoen voor het nemen van extra maatregelen voor sociale veiligheid, met name voor de uitbreiding van flexibele veiligheidsteams.

Artikel 17 Luchtvaart

Budgettaire gevolgen van beleid: Tweede suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

17	Luchtvaart	Stand vastge- stelde begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting		Stand 2e suppletoire begroting
				Mutaties Miljoe- nnota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
Verplichtingen		25.355	28.047	3.631	1.446	33.124
Uitgaven:		24.985	25.537	2.599	545	28.681
<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>			70%			71%
17.01 Luchtvaart		24.985	25.537	2.599	545	28.681
17.01.01	Opdrachten	13.916	9.225	204	422	9.851
	– Opdrachten GIS	3.023	3.023	– 632	1.209	3.600
	– Leefbaarheidsfonds	5.900	0	0	0	0
	– Overige opdrachten	4.993	6.202	836	– 787	6.251
17.01.02	Subsidies	910	6.099	2.155	123	8.377
17.01.03	Bijdrage aan agentschappen	8.979	8.828	212	0	9.040
	– waarvan bijdrage aan RWS (Caribisch Nederland)	8.931	8.744	211	0	8.955
	– waarvan bijdrage aan RWS	48	70	1	0	71
	– waarvan bijdrage aan KNMI	0	14	0	0	14
17.01.05	Bijdrage aan internationale organisaties	1.180	1.285	28	0	1.313
17.01.06	Bijdrage aan ZBO's en RWT's	0	100	0	0	100
	– LVNL	0	100	0	0	100
Ontvangsten		9.311	10.312	0	– 1.985	8.327

Verplichtingen

Dit betreft de bijstelling van beroepsprocedures en binnengekomen garantiëklachten ten aanzien van het Project Geluidsisolatie Schiphol (GIS). Daarnaast is er sprake van een jaarlijkse bijdrage aan EZ in verband met de toezichtstaken van ACM met betrekking tot de luchtvaartwet. Tot slot heeft een overboeking plaatsgevonden naar artikel 97 Algemeen departement voor de communicatiecampagne ten aanzien van het veilig gebruik van drones.

17.01 Luchtvaart

Opdrachten GIS

Er zijn meer uitgaven dan oorspronkelijk geraamd in de begroting 2016 vanwege de uitkomsten van de gerechtelijke uitspraken van beroepsprocedures. Daarnaast is de prognose woningaankopen in het kader van het Luchthavenindingsbesluit (LIB) Veiligheid en LIB Geluid naar beneden bijgesteld, omdat er minder uitgaven worden verwacht. Dit als gevolg van minder aankopen van woningen in de veiligheid- en geluidszone van Rijkswaterstaat. Tot slot leiden minder binnengekomen garantiëklachten tot lagere uitgaven.

Ontvangsten

De zogenaamde «Governmental Planning Compensation Levy» (hoofdzakelijk het Schadeschap Luchthaven Schiphol) is in 2016 stopgezet. De totale kosten zoals die door het Rijk zijn voorgefinancierd, zijn inmiddels terugbetaald door de luchtvaartmaatschappijen middels deze heffing. Dit leidt tot een verlaging van het ontvangstenbudget.

Artikel 18 Scheepvaart en havens

Budgettaire gevolgen van beleid: Tweede suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

18	Scheepvaart en Havens	Stand vastge- stelde begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting		Stand 2e suppletoire begroting
				Mutaties Miljoe- nennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
Verplichtingen		33.737	37.328	243	- 15.556	22.015
Uitgaven:		24.997	26.142	243	- 3.351	23.034
<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>			100%			100%
18.01	Scheepvaart en havens	24.997	26.142	243	- 3.351	23.034
18.01.01	Opdrachten	17.966	18.912	210	- 4.418	14.704
	– Topsector logistiek	16.013	16.013	0	- 4.099	11.914
	– Overige opdrachten	1.953	2.899	210	- 319	2.790
18.01.02	Subsidies	4.587	4.787	0	1.099	5.886
	– Topsector logistiek	4.337	4.337	0	800	5.137
	– Overige subsidies	250	450	0	299	749
18.01.03	Bijdrage aan agentschappen	1.408	1.257	33	0	1.290
	– waarvan bijdrage aan RWS	1.408	1.257	33	0	1.290
18.01.05	Bijdragen aan internationale organisaties	1.036	1.186	0	- 32	1.154
Ontvangsten		0	0	0	0	0

Verplichtingen

De beschikbare middelen van Topsector Logistiek worden dit jaar niet volledig verplicht. De oorzaak ligt in de vertraging van de totstandkoming van projecten. Daarnaast heeft de totstandkoming van de subsidieregeling Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek/ Topconsortium Kennis en Innovatie (NWO/TKI) vertraging opgelopen, waardoor de verplichting pas volgend jaar kan worden aangegaan.

18.01 Scheepvaart en havens

Opdrachten Topsector Logistiek

De oorzaak van de lagere uitgaven aan de Topsector Logistiek ligt in de vertraging in de totstandkoming van projecten.

Subsidies

Vanuit de Topsector Logistiek wordt aandacht besteed aan de verduurzaming van de logistieke ketens. Vanwege de aard van de uitgaven vindt een overboeking plaats van opdrachten naar subsidies, voor de regelingen Low Carbon Freight en Innovatieve Duurzame Binnenvaart.

Artikel 19 Klimaat

Budgettaire gevolgen van beleid: Tweede suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

19	Klimaat	Stand vastge- stelde begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting		Stand 2e suppletoire begroting
				Mutaties Miljoe- nennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
Verplichtingen		54.747	70.570	6.132	1.233	77.935
Uitgaven:		57.761	70.900	5.707	- 1.667	74.940
<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>			100%			100%
19.01	Tegengaan klimaatverandering	14.026	12.826	5.671	- 2.697	15.800
19.01.01	Opdrachten	2.352	1.718	4.743	- 3.280	3.181
19.01.02	Subsidies	102	452	0	650	1.102
19.01.03	Bijdrage aan agentschappen	11.572	10.656	928	- 67	11.517
	– Waarvan bijdrage aan KNMI	220	809	0	0	809
	– Waarvan bijdrage aan RWS	4.178	2.691	0	0	2.691
	– Waarvan bijdrage aan Nea	7.174	7.156	928	- 67	8.017
19.02	Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking	43.735	58.074	36	1.030	59.140
19.02.01	Opdrachten	6.649	11.770	36	- 7.729	4.077
	– Interreg	1.805	215	0	- 100	115
	– Overige opdrachten	4.844	11.555	36	- 7.629	3.962
19.02.02	Subsidies	500	1.215	0	800	2.015
	– Interreg	500	1.215	0	0	1.215
	– Overige subsidies	0	0	0	800	800
19.02.03	Bijdrage aan agentschappen	34.212	42.215	0	1.409	43.624
	– waarvan bijdrage aan RIVM	29.802	33.117	- 597	1.409	33.929
	– waarvan bijdrage aan RWS	354	338	0	0	338
	– waarvan bijdrage aan RVO	4.056	8.760	597	0	9.357
19.02.05	Bijdrage aan internationale organisaties	2.374	2.874	0	6.550	9.424
Ontvangsten		189.000	194.900	585	- 54.000	141.485

19.01 Tegengaan klimaatverandering

Aanvullende maatregelen tegengaan klimaatverandering

In de Ontwerpbegroting 2017 is vermeld dat het opdrachtenbudget van artikelonderdeel 19.01 Tegengaan klimaatverandering wordt verhoogd in verband met nadere maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan in het kader van het SER-Energieakkoord. De intensivering van de handhaving van maatregelen voor energiebesparing bij bedrijven verschuift gedeeltelijk naar 2017, waardoor de uitgaven op het opdrachtenbudget van 19.01 Tegengaan klimaatverandering lager uitvallen.

19.02 Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking

Partnership for Market Readiness en Carbon Pricing Leadership Coalition

Bij de Eerste suppletoire begroting 2016 is het opdrachtenbudget van artikelonderdeel 19.02 Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking opgehoogd voor de programma's Partnership for Market Readiness en Carbon Pricing Leadership Coalition. De programma's worden echter via een ander financieel instrument gerealiseerd. Hiertoe wordt op € 5,9 miljoen overgeheveld van het opdrachtenbudget naar «bijdrage aan internationale organisaties».

Gecoördineerde opdrachtverlening RIVM

De gecoördineerde opdrachtverlening aan RIVM wordt verantwoord op artikel 19 Klimaat. In het kader hiervan worden vanuit andere artikelen middelen overgeheveld naar de agentschapsbijdrage van artikelonderdeel 19.02 Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking.

Duurzaam Doen

Duurzaam Doen is een gezamenlijk initiatief van het Ministerie van IenM, Milieu Centraal en Natuur & Milieu en heeft als doel duurzame keuzes voor de consument eenvoudiger te maken. Een onderdeel van het programma Duurzaam Doen wordt middels een subsidie bewerkstelligd in plaats van een opdracht. Hiertoe wordt € 0,8 miljoen overgeheveld naar het subsidiebudget van artikel 19 Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking.

Ontvangsten

De ETS-ontvangsten vallen in 2016 naar verwachting € 54,0 miljoen lager uit dan begroot. De neerwaartse bijstelling van de ETS-ontvangsten komt doordat de veilingopbrengst per emissierecht afneemt.

Artikel 20 Lucht en geluid

Budgettaire gevolgen van beleid: Tweede suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

20	Lucht en Geluid	Stand vastge- stelde begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting		Stand 2e suppletoire begroting
				Mutaties Miljoe- nnota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
Verplichtingen		25.758	30.461	1.070	- 950	30.581
Uitgaven:		30.983	32.607	- 2.530	- 1.450	28.627
<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>			100%			100%
20.01	Luchtkwaliteit en tegengaan geluidshinder	30.983	32.607	- 2.530	- 1.450	28.627
20.01.01	Opdrachten	4.697	8.454	- 2.113	750	7.091
	– Verkeersemisies	2.038	2.038	- 50	1.000	2.988
	– Geluid- en luchtsanering	2.659	6.416	- 2.063	- 250	4.103
20.01.02	Subsidies	2.000	2.000	200	- 2.150	50
	– Euro 6 en Euro-VI	2.000	2.000	- 2.000	0	0
	– Verkeersemisies	0	0	2.200	- 2.200	0
	– Overige subsidies	0	0	0	50	50
20.01.03	Bijdrage aan agentschappen	2.127	2.315	50	- 50	2.315
	– waarvan bijdrage aan RWS	2.127	2.315	50	- 50	2.315
20.01.04	Bijdrage aan medeoverheden	21.285	18.677	- 667	0	18.010
	– Wegverkeerlawaaï	21.285	18.677	- 667	0	18.010
20.01.07	Bekostiging	874	1.161	0	0	1.161
Ontvangsten		0	0	0	0	0

20.01 Gezonde lucht en tegengaan geluidshinder

Compensatieregeling milieuzonering

In afwachting van de uitwerking van de motie Schouten/Groot (Kamerstukken II, 2015–2016, 34 391, nr. 29) is de compensatieregeling milieuzonering niet geïmplementeerd. Hiertoe vallen de uitgaven op het subsidiebudget van artikelonderdeel 20.01 Luchtkwaliteit en tegengaan geluidshinder lager uit.

Verkeersemissies

TNO voert in opdracht van het Ministerie van IenM metingen uit naar de emissies van wegvoertuigen. De hogere uitgaven op het opdrachtenbudget van artikelonderdeel 20.01 Luchtkwaliteit en tegengaan geluidshinder worden veroorzaakt door de opdrachten aan TNO mede naar aanleiding van de dieselfraude.

Artikel 21 Duurzaamheid

Budgettaire gevolgen van beleid: Tweede suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

21	Duurzaamheid	Stand vastge- stelde begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting		Stand 2e suppletoire begroting
				Mutaties Miljoe- nennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
Verplichtingen		21.842	17.629	3.608	- 3.176	18.061
Uitgaven:		23.564	18.995	1.765	- 2.669	18.091
<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>			100%			100%
21.04	Duurzaamheidsinstrumentarium	1.164	749	- 8	- 35	706
21.04.01	Opdrachten	969	749	- 13	- 30	706
21.04.03	Bijdrage aan agentschappen	195	0	5	- 5	0
	– waarvan bijdrage aan RWS	195	0	5	- 5	0
21.05	Duurzame Productketens	18.118	15.268	1.727	- 2.064	14.931
21.05.01	Opdrachten	12.418	8.377	1.606	- 2.047	7.936
	– Uitvoering Duurzame productketens	12.418	8.377	1.606	- 2.047	7.936
21.05.02	Subsidies	582	1.495	0	104	1.599
21.05.03	Bijdrage aan agentschappen	5.118	5.396	121	- 121	5.396
	– waarvan bijdrage aan RWS	5.118	5.396	121	- 121	5.396
21.06	Natuurlijk kapitaal	4.282	2.978	46	- 570	2.454
21.06.01	Opdrachten	1.975	2.092	0	- 524	1.568
21.06.02	Subsidies	359	72	0	0	72
21.06.03	Bijdrage aan agentschappen	1.948	814	46	- 46	814
	– waarvan bijdrage aan RWS	1.948	814	46	- 46	814
Ontvangsten		0	0	2.170	0	2.170

Verplichtingen

De verplichtingenmutaties zijn een weerspiegeling van de onderstaande toegelichte kasmutaties. Daarnaast worden de werkzaamheden en bijbehorende budgetten op het gebied van biociden overgeheveld van artikel 21 Duurzaamheid naar artikel 22 Omgevingsveiligheid en milieuri-sico's. De werkzaamheden worden een jaar voorafgaand de uitgaven verplicht, waardoor in 2016 enkel sprake is van een verplichtingoverhe-veling van € 0,3 miljoen.

21.05 Duurzame Productketens

Amendement Cegerek en Dijkstra

De verlaging van het opdrachtenbudget op artikelonderdeel 21.05 Duurzame Productketens betreft voornamelijk de uitvoering van het amendement Cegerek en Dijkstra (Kamerstukken II, 2014–2015, 34 000, nr. 49). Vanuit de IenM-begroting wordt € 1,0 miljoen overgemaakt naar het Provinciefonds voor het opruimen van dumpingen van drugsafval.

Gecoördineerde opdrachtverlening RIVM

De gecoördineerde opdrachtverlening aan RIVM wordt verantwoord op artikel 19 Klimaat. Voor een aanvullende onderzoekopdracht wordt vanuit artikelonderdeel 21.05 Duurzame Productketens € 0,3 miljoen overgeheveld naar de agentschapsbijdrage van artikelonderdeel 19.02 Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking.

Overboekingen EZ en VWS

Vanwege diverse interdepartementale overboekingen valt het opdrachtenbudget op artikelonderdeel 21.05 Duurzame Productketens lager uit. Vanuit de lenM-begroting wordt bijgedragen aan diverse interdepartementale duurzaamheidgerelateerde projecten en programma's. Er wordt € 0,5 miljoen naar EZ en € 0,1 miljoen naar VWS overgeheveld.

Artikel 22 Omgevingsveiligheid en milieurisico's

Budgettaire gevolgen van beleid: Tweede suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

22	Omgevingsveiligheid en milieurisico's	Stand vastge- stelde begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting		Stand 2e suppletoire begroting
				Mutaties Miljoe- nennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
Verplichtingen		33.309	29.056	3.825	21.777	54.658
Uitgaven:		34.012	31.674	4.325	- 2.046	33.953
<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>			100%			94%
22.01	Veiligheid chemische stoffen	7.620	7.614	534	- 2.496	5.652
22.01.01	Opdrachten	4.574	4.112	485	- 1.124	3.473
22.01.02	Subsidies	973	2.172	0	- 1.323	849
	– NANOREG	698	1.827	0	- 1.323	504
	– Overige subsidies	275	345	0	0	345
22.01.03	Bijdrage aan agentschappen	2.073	1.330	49	- 49	1.330
	– waarvan bijdrage aan RWS	2.073	1.330	49	- 49	1.330
22.02	Veiligheid biotechnologie	3.602	3.602	0	- 2.000	1.602
22.02.01	Opdrachten	3.602	3.602	0	- 2.000	1.602
22.03	Veiligheid bedrijven en transport	22.790	20.458	3.791	2.450	26.699
22.03.01	Opdrachten	5.587	4.333	- 186	- 1.000	3.147
	– Omgevingsveiligheid	1.537	0	0	0	0
	– Overige opdrachten	4.050	4.333	- 186	- 1.000	3.147
22.03.02	Subsidies	10.490	10.490	3.937	3.450	17.877
	– Asbest en safety deals	10.000	10.000	275	5.000	15.275
	– Overige subsidies	490	490	3.662	- 1.550	2.602
22.03.03	Bijdrage aan agentschappen	3.707	2.629	0	0	2.629
	– waarvan bijdrage aan RWS	3.707	2.629	0	0	2.629
22.03.09	Inkomensoverdracht	3.006	3.006	40	0	3.046
Ontvangsten		928	2.057	0	- 1.757	300

Verplichtingen

De verplichtingenmutaties zijn een weerspiegeling van de onderstaande toegelichte kasmutaties. Daarnaast worden op de Subsidieregeling verwijderen asbestdaken en de Subsidieregeling versterken omgevingsveiligheid BRZO-sector (Besluit risico's zware ongevallen) de verplichtingen in het jaar voorafgaand aan de uitgaven vastgelegd. Hiertoe wordt verplichtingenbudget van 2017 naar 2016 overgeheveld.

22.01 Veiligheid chemische stoffen

Overboeking naar EZ ten behoeve van Ctgb

Voor de werkzaamheden van de College ter beoordeling van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) wordt € 0,8 miljoen overgeboekt naar EZ vanuit het opdrachtenbudget van artikelonderdeel 22.01 Veiligheid chemische stoffen.

NANoREG

De lagere uitgaven op het subsidiebudget van artikelonderdeel 22.01 Veiligheid chemische stoffen komt doordat de uitgaven en bijbehorende ontvangsten van de Europese Commissie ten behoeve van het programma NANoREG grotendeels niet meer in 2016 plaatsvinden, maar doorschuiven naar 2017.

22.02 Veiligheid biotechnologie

Veiligheid biotechnologie

De verlaging van het opdrachtenbudget van artikelonderdeel 22.02 Veiligheid biotechnologie van € 2,0 miljoen wordt voornamelijk veroorzaakt door vertraging in de uitvoering van het meerjarig onderzoeksprogramma Modernisering Biotechnologie.

22.03 Veiligheid bedrijven en transport

Subsidieregeling verwijderen asbestdaken

De hogere uitgaven op het subsidiebudget van artikelonderdeel 22.03 worden voornamelijk veroorzaakt doordat in 2016 meer subsidieaanvragen voor het verwijderen van asbestdaken zijn binnengekomen dan verwacht. De hogere uitgaven in 2016 worden in mindering gebracht op het subsidiebudget van de regeling voor het verwijderen van asbestdaken voor het jaar 2020. Het meerjarig subsidieplafond van de subsidieregeling wijzigt hiermee niet.

Ontvangsten

De verlaging van de ontvangsten heeft te maken met de hierboven vermelde vertraging van het EU-programma NANoREG.

Artikel 23 Meteorologie, seismologie en aardobservatie

Budgettaire gevolgen van beleid: Tweede suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

23	Meteorologie, seismologie en aardobservatie	Stand vastge- stelde begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting		Stand 2e suppletoire begroting
				Mutaties Miljoe- nennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
Verplichtingen		32.566	32.572	1.416	1.964	35.952
Uitgaven:		33.433	33.597	1.416	1.964	36.977
<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>			100%			100%
23.01	Meteorologie en seismologie	25.059	25.230	1.366	1.964	28.560
23.01.03	Bijdrage aan het agentschap KNMI	24.192	24.205	1.366	1.964	27.535

23	Meteorologie, seismologie en aardobservatie	Stand vastge- stelde begroting	Stand 1e supplettaire begroting	Mutaties 2e supplettaire begroting		Stand 2e supplettaire begroting
				Mutaties Miljoe- nennota	Overige mutaties 2e supplettaire begroting	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
	– Meteorologie	23.726	23.738	1.243	1.664	26.645
	– Seismologie	466	467	123	300	890
23.01.05	Bijdrage aan internationale organisaties	867	1.025	0	0	1.025
	– Contributie WMO (HGIS)	867	1.025	0	0	1.025
23.02	Aardobservatie	8.374	8.367	50	0	8.417
23.02.03	Bijdrage aan het agentschap KNMI	8.374	8.367	50	0	8.417
	– Aardobservatie	8.374	8.367	50	0	8.417
Ontvangsten		0	0	0	0	0

Verplichtingen

De verplichtingenmutaties zijn een weerspiegeling van de onderstaande toegelichte kasmutaties.

23.01 Meteorologie, seismologie en aardobservatie

Aan het KNMI zijn aanvullende middelen toegekend vanwege de hogere contributie aan het European Centre for Medium range Weather Forecast (ECMWF) veroorzaakt door koersverschillen (€ 0,3 miljoen). Daarnaast ontvangt het KNMI een bijdrage van € 1,1 miljoen voor hogere kosten met betrekking tot de opleiding van nieuwe meteorologen, de implementatie van de nieuwe neerslagradar en tegenvallende compensatie van kosten voor internationaal onderzoek. Tenslotte ontvangt het KNMI een bijdrage in kosten voor het in dienst nemen van arbeidsgehandicapten (€ 0,2 miljoen) en voor de implementatie van een nieuw model voor golfverwachting op Caribisch Nederland.

Artikel 24 Handhaving en toezicht

Budgettaire gevolgen van beleid: Tweede supplettaire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

24	Handhaving en toezicht	Stand vastge- stelde begroting	Stand 1e supplettaire begroting	Mutaties 2e supplettaire begroting		Stand 2e supplettaire begroting
				Mutaties Miljoe- nennota	Overige mutaties 2e supplettaire begroting	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
Verplichtingen		110.655	113.984	4.999	– 13	118.970
Uitgaven:		110.655	113.984	4.999	– 13	118.970
<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>			100%			100%
24.01	Handhaving en toezicht	110.655	113.984	4.999	– 13	118.970
24.01.03	Bijdrage aan het agentschap ILT	110.655	113.984	4.999	– 13	118.970
	– Afval, Industrie en bedrijven	25.264	25.856	1.713	– 428	27.141
	– Rail en wegvervoer	23.167	25.611	1.871	415	27.897
	– Scheepvaart	21.640	21.879	493	0	22.372
	– Luchtvaart	17.983	18.007	408	0	18.415
	– Water, producten en stoffen	22.601	22.631	514	0	23.145
Ontvangsten		0	0	0	0	0

De wijzigingen bij Tweede suppletoire binnen dit artikel zijn kleiner dan de gehanteerde norm en worden daarom niet uiteengezet (zie de leeswijzer).

Artikel 25 Brede doeluitkering (BDU)

Budgettaire gevolgen van beleid: Tweede suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

25	Brede doeluitkering	Stand vastge- stelde begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting		Stand 2e suppletoire begroting
				Mutaties Miljoe- nennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
	Verplichtingen	854.242	856.991	31.523	13.020	901.534
	Uitgaven:	852.688	881.951	11.985	0	893.936
	<i>Waarvan juridisch verplicht:</i>		100%			100%
25.01	Brede doeluitkering	852.688	881.951	11.985	0	893.936
	Ontvangsten	0	0	0	0	0

Verplichtingen

Dit betreft verplichtingen vanuit het Infrastructuurfonds welke samen met de jaarlijkse BDU in 2017 tot betaling zullen komen ten behoeve van een bijdrage aan de metropoolregio Amsterdam voor het maatregelenpakket Regionet van € 5,5 miljoen en het programma OV SAAL middellange termijn (overweg Diemen) van € 7,5 miljoen.

Artikel 26 Bijdrage Investeringsfondsen

Budgettaire gevolgen van beleid: Tweede suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

26	Bijdrage investeringsfondsen	Stand vastge- stelde begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting		Stand 2e suppletoire begroting
				Mutaties Miljoe- nennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
	Verplichtingen	6.375.221	6.190.868	- 105.424	- 59.145	6.026.299
	Uitgaven:	6.375.221	6.190.868	- 105.424	- 59.145	6.026.299
26.01	Bijdrage aan het Infrastructuurfonds	5.355.569	5.184.182	- 118.935	- 38.481	5.026.766
26.02	Bijdrage aan het Deltafonds	1.019.652	1.006.686	13.511	- 20.664	999.533
	Ontvangsten	0	0	0	0	0

Voor een specificatie van de mutaties wordt verwezen naar de Tweede suppletoire van de begroting van het Infrastructuurfonds (artikel 19) en het Deltafonds (artikel 6).

Artikel 97 Algemeen departement**Budgettaire gevolgen van beleid: Tweede suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)**

97	Algemeen departement	Stand vastge- stelde begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting		Stand 2e suppletoire begroting
				Mutaties Miljoe- nennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
Verplichtingen		44.730	47.272	56.213	- 41.699	61.786
Uitgaven:		45.738	48.955	54.873	- 41.699	62.129
97.01	lenM-brede programmamiddelen	45.738	48.955	54.873	- 41.699	62.129
97.01.01	Opdrachten	26.667	25.806	47.150	- 41.810	31.146
	- <i>Onderzoeken ANVS</i>	4.032	3.929	1.069	- 998	4.000
	- <i>Regeringsvliegtuig</i>	6.644	6.638	42.754	- 40.533	8.859
	- <i>Overige opdrachten</i>	15.991	15.239	3.327	- 279	18.287
97.01.02	Subsidies	1.250	1.422	408	- 40	1.790
97.01.03	Bijdrage aan agentschappen	12.594	16.500	7.186	151	23.837
	- <i>waarvan bijdrage aan KNMI</i>	0	2.413	213	46	2.672
	- <i>waarvan bijdrage aan ILT</i>	11.985	11.976	233	0	12.209
	- <i>waarvan bijdrage aan RWS</i>	609	2.111	358	105	2.574
	- <i>waarvan bijdrage aan RIVM</i>	0	0	6.382	0	6.382
97.01.06	Bijdrage aan ZBO en RWT	5.227	5.227	129	0	5.356
	- <i>StAB</i>	5.227	5.227	129	0	5.356
Ontvangsten		1.994	1.994	0	- 893	1.101

Verplichtingen

De verplichtingenmutaties zijn een weerspiegeling van de onderstaande toegelichte kasmutaties.

97.01 lenM -brede programmamiddelen*Onderzoeken ANVS*

De lagere uitgaven voor onderzoeken ANVS worden veroorzaakt doordat in het kader van vergunningverlening, minder gebruik is gemaakt van deskundigheid van het Gesellschaft für Anlagen- und Reaktorsicherheit (GRS) als gevolg van een vertraging bij de aanlevering van documenten door vergunninghouders.

Regeringsvliegtuig

In de brief (Kamerstukken II, 2015–2016 33 400, nr. 79) van 8 juli 2016 is de Tweede Kamer geïnformeerd over de aanschaf van een vervangend Regeringsvliegtuig. Ter dekking heeft het kabinet bij de miljoenennota 2017 als eerste stap € 40,0 miljoen toegevoegd aan de begroting van lenM. Deze uitgaven zullen naar verwachting niet meer in 2016 plaatsvinden. Als gevolg worden de betreffende middelen overgeheveld naar 2017.

Ontvangsten

In de begroting van lenM is een structurele ontvangstenreeks opgenomen waar geen ontvangsten op binnen komen. Vermoedelijk is dit ontstaan bij conversies tijdens de fusie van VenW en VROM tot lenM. Dit betreft de afboeking van de ontvangsten.

Artikel 98 Apparaatsuitgaven Kerndepartement

Budgettaire gevolgen van beleid: Tweede suppletoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

98	Apparaatsuitgaven kerndepartement	Stand vastge- stelde begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting		Stand 2e suppletoire begroting
				Mutaties Miljoe- nnota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
Verplichtingen		332.770	337.374	- 4.918	1.013	333.469
Uitgaven:		340.148	349.960	- 8.755	- 6.453	334.752
98.01	Personele uitgaven	218.672	220.698	16.771	- 4.641	232.828
	– waarvan eigen personeel	192.130	191.287	12.474	- 7.819	195.942
	– waarvan externe inhuur	15.929	20.408	4.046	3.178	27.632
	– waarvan overige personele uitgaven	10.613	9.003	251	0	9.254
98.02	Materiele uitgaven	121.476	129.262	- 25.526	- 1.812	101.924
	– waarvan ICT	23.248	33.542	- 8.008	- 360	25.174
	– waarvan bijdrage aan SSO's	51.024	45.214	7.147	1.110	53.471
	– waarvan overige materiële uitgaven	47.204	50.506	- 24.665	- 2.562	23.279
Ontvangsten		3.530	16.546	1.345	183	18.074

98.01 Personele uitgaven

De lagere kosten op personele uitgaven (€ 4,6 miljoen) worden voor een groot deel veroorzaakt door vacatureruimte, onder andere door opgelopen vertragingen bij de vacaturevervulling bij de Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming (ANVS). Daarnaast wordt bij Eenvoudig Beter een deel van de voorziene capaciteit op een later moment ingevuld. De hogere inhuurkosten zijn het gevolg van correcties, naar aanleiding van de controle ADR. Het betreft een correctie voor ten onrechte op uitbesteding geboekte programmamiddelen die volgens de ADR als inhuur bestempeld dienen te worden. Tot slot betreft het de gevolgen van versnelde realisatie van voorgenomen kostenbeperkingen in verband met taakstelling Rutte II.

98.02 Materiële uitgaven

De hogere bijdrage aan SSO's wordt met name veroorzaakt door hogere kosten voor kantoorinrichting ten behoeve van het pand in de Rijnstraat en hogere uitgaven voor SGA/De Alliantie. De lagere reguliere materiële uitgaven zijn het gevolg van enerzijds een overboeking van budget naar RWS voor compensatie van gemaakte kosten door in het kader van de Participatiewet en anderzijds de extra bijdrage ten behoeve van Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Artikel 99 Nominaal en onvoorzien

Budgettaire gevolgen van beleid: Tweede supplettoire begroting 2016 (Bedragen x € 1.000)

99	Nominaal en onvoorzien	Stand vastge- stelde begroting	Stand 1e suppletoire begroting	Mutaties 2e suppletoire begroting	Stand 2e suppletoire begroting	
				Mutaties Miljoe- nennota	Overige mutaties 2e suppletoire begroting	
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)=(2)+(3)+(4)
Verplichtingen		25	77.599	– 77.532	0	67
Uitgaven:		25	77.599	– 77.532	0	67
Nominaal en onvoorzien		25	77.599	– 77.532	0	67
Ontvangsten		0	0	0	0	0

Er hebben geen wijzigingen plaatsgevonden in de Tweede supplettoire op dit artikel.

2.4 De agentschappen

Exploitatieoverzicht Baten-lastenagentschap Rijkswaterstaat. Tweede supplettoire begroting 2016 (bedragen X € 1.000)

Omschrijving	1	2	3	(4) = (1) + (2) + (3)
Totaal	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+of-) 1e supplettoire begroting	Mutaties (+of-) 2e supplettoire begroting	Totaal geraamd
Baten				
Omzet lenM	2.250.830	- 8.784	88.619	2.330.665
Omzet nutv werkzaamheden	0	252.495	0	252.495
Omzet overige departementen	24.925		3.435	28.360
Omzet derden	147.313		25.582	172.895
Rentebaten	800		0	800
Vrijval voorziening				
Bijzondere baten	3.000		0	3.000
Totaal baten	2.426.868	243.711	117.636	2.788.215
Lasten				
Apparaatskosten	973.786	1.308	52.805	1.027.899
- Personele kosten	714.543	1.308	46.318	762.169
* waarvan eigen personeel	663.760	1.308	42.618	707.686
* waarvan externe inhuur	49.283		3.700	52.983
* waarvan overige personele kosten	1.500		0	1.500
.- Materiële kosten	259.243	0	6.487	265.730
* waarvan apparaat ICT	45.000		- 15.000	30.000
* waarvan bijdrage aan SSO's	56.000		0	56.000
* waarvan overige materiële kosten				
* waarvan overige M-kosten	158.243		21.487	179.730
Onderhoud	1.395.359	242.403	64.831	1.702.593
Rentelasten	8.748		0	8.748
Afschrijvingskosten	39.975		0	39.975
- Materieel	38.500		0	38.500
* waarvan apparaat ICT	6.000		0	6.000
- Immaterieel	1.475		0	1.475
Dotatie voorziening				
Bijzondere lasten				
Totaal lasten	2.417.868	243.711	117.636	2.779.215
<i>Saldo van baten en lasten</i>	<i>9.000</i>			<i>9.000</i>
<i>Dotatie aan reserve Rijksrederij</i>	<i>9.000</i>			<i>9.000</i>

Omschrijving	1	2	3	(4) = (1) + (2) + (3)
Totaal	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+of-) 1e suppletoire begroting	Mutaties (+of-) 2e suppletoire begroting	Totaal geraamd
Te verdelen resultaat	0			0

Rijkswaterstaat

Toelichting

Baten

Omzet lenM

Deze mutatie is veroorzaakt door een loon- en prijsbijstelling van € 22 miljoen en een vergoeding voor het niet volledig kunnen verhalen van schade bij schadevaren en -rijden van € 46 miljoen. Daarnaast is er vanuit DGMI financiering gekomen voor de implementatiekosten Omgevingswet die RWS maakt, hierdoor stijgt de post «Personele kosten» met € 13,5 miljoen.

Verder zijn er meer projecten in de voorbereidende fase en is er daarom op verzoek van beleid meer personele inzet voor Beleidsondersteuning en Advies van € 6,5 miljoen. Tot slot is er een aantal kleine mutaties uitkomend op € 5 miljoen. Dit bedrag bevat onder meer extra middelen voor de bekostiging van de Participatiewet, extra middelen voor benodigde inzet bij het Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing, een bijdrage vanuit het Ministerie van EZ voor het project «Wind op Zee» en een overboekingen van RWS naar het Ministerie van Defensie voor Kustwacht en het Maritime Operations Center.

Omzet Derden

Deze bijstelling op Omzet Derden bestaat uit verwachte meeropbrengsten van € 6 miljoen vanuit de Nationale Bewegwijzeringsdienst (NBD) en een bijdrage voor de Rijksrederij van € 3,4 miljoen. Verder zijn er diverse meeropbrengsten voor werken voor derden van € 15 miljoen. De omzet derden wordt geraamd op basis van ervaringscijfers uit het verleden. In praktijk komen er gedurende het uitvoeringsjaar opdrachten bij. Voor 2016 wordt er bijvoorbeeld door de Belgische overheid € 4 miljoen extra beschikbaar gesteld voor vast onderhoud aan de Schelderadarketen. Ook wordt er € 2,5 miljoen meer omzet derden gerealiseerd door de inzet van Search en Rescue helikopters.

Lasten

Apparaatskosten

Dit betreffen de personele uitgaven samenhangend met de eerder genoemde loon- en prijsbijstelling (€ 22 miljoen), extra inzet voor de Omgevingswet (€ 13,5 miljoen.), extra inzet voor Beleidsondersteuning en Advies (€ 6,5 miljoen.). Tevens zijn de lasten met circa € 4 miljoen toegenomen op basis van de nieuwe prognoses inhuurkosten 2016.

Onderhoud

Deze mutatie bestaat uit de uitgaven voor het niet volledig kunnen verhalen van schade bij schadevaren en -rijden van € 46 miljoen, extra planstudie-opdrachten van € 4 miljoen, extra opdrachten voor derden van € 15 miljoen en overige kleine mutaties. Extra opdrachten van derden hangen samen met de hierboven gegeven toelichting bij «Omzet Derden».

Kasstroomoverzicht (bedragen x € 1.000)

		(1)	(2)	(3)	(4) = (1) + (2) + (3)
	Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+of-) 1e suppletoire begroting	Mutaties (+of-) 2e suppletoire begroting	Totaal geraamd
1.	Rekening courant RHB 1 januari 2016	195.365	286.430	- 18.850	462.945
2a.	<i>Totale ontvangsten operationele kasstroom (+)</i>	<i>2.426.868</i>		<i>108.852</i>	<i>2.535.720</i>
2b.	<i>Totale uitgaven operationele kasstroom (-/-)</i>	<i>2.377.893</i>	<i>252.495</i>	<i>108.852</i>	<i>2.739.240</i>
2.	Totaal operationele kasstroom	48.975	- 252.495		- 203.520
3a.	<i>Totaal investeringen (-/-)</i>	<i>- 33.600</i>	<i>4.600</i>	<i>15.000</i>	<i>- 14.000</i>
3b.	<i>Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)</i>			<i>1.500</i>	<i>1.500</i>
3.	Totaal investeringskasstroom	- 33.600	4.600	16.500	- 12.500
4a.	<i>Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)</i>				
4b.	<i>Storting moederdepartement (+)</i>	<i>7.300</i>	<i>8.500</i>		<i>15.800</i>
4c.	<i>Aflossingen op leningen (-/-)</i>	<i>- 31.000</i>		<i>7.600</i>	<i>- 23.400</i>
4d.	<i>Beroep op leenfaciliteit (+)</i>	<i>32.000</i>	<i>- 4.000</i>	<i>- 17.000</i>	<i>11.000</i>
4.	Totaal financieringskasstroom	8.300	4.500	- 9.400	3.400
5.	Rekening courant RHB 31 december 2016	219.040	43.035	- 11.750	250.325

Toelichting

Rekening-courant RHB 1 januari 2016

De stand is aangepast conform de jaarrekening 2015.

Operationele kasstroom

De uitgaven en ontvangsten binnen de operationele kasstroom liggen hoger dan oorspronkelijk begroot. Dit heeft te maken met een daling van de omzet lenM is vanwege herschikking van programmamiddelen op de «bijdrage agentschappen» aan RWS naar de programmabudgetten van de directoraten-generaal. Daarnaast neemt de omzet lenM af vanwege bijdragen van RWS aan de agentschappen KNMI en ILT, voor dienstverlening samenhangende met het onderhoudsprogramma, zoals het inwinnen van weergegevens en het handhaven van regels omtrent overbelading. Daarnaast zijn de doorgeschoven middelen vanuit de post Nog Uit te voeren Werkzaamheden van invloed op de operationele kas.

Investeringskasstroom

Er wordt minder geïnvesteerd in RWS gebouwen omdat de ruimte slimmer benut wordt door onder andere flexwerken. Tevens wordt er niet meer geïnvesteerd in de aanschaf van auto's omdat het wagenpark onder gebracht is in een leaseplan.

Financieringskasstroom

Er wordt minder geïnvesteerd in RWS gebouwen omdat de ruimte slimmer benut wordt door onder andere flexwerken. Tevens wordt er niet meer geïnvesteerd in de aanschaf van auto's omdat het wagenpark onder gebracht is in een leaseplan.

Inspectie Leefomgeving en Transport

Exploitatieoverzicht Baten-lastenagentschap ILT. Tweede suppletoire begroting 2016 (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)
Totaal	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+of-) 1e suppletoire begroting	Mutaties (+of-) 2e suppletoire begroting	Totaal geraamd
Baten				
Omzet lenM	122.641	3.320	5.219	131.180
Omzet overige departementen				
Omzet derden	23.523			23.523
Rentebaten	50			50
Bijzondere baten				
Totaal baten	146.214	3.320	5.219	154.753
Lasten				
Apparaatskosten	144.014	3.320	5.219	152.553
– Personele kosten	109.840	2.326	2.437	114.603
* waarvan eigen personeel	100.796	2.326	2.237	105.359
* waarvan externe inhuur	9.044		200	9.244
* waarvan overige personele kosten				
– Materiële kosten	34.175	994	2.782	37.951
* waarvan apparaat ICT	7.158			7.158
* waarvan bijdrage aan SSO's	12.370	694	2.200	15.264
* waarvan overige materiële kosten	14.647	300	585	15.529
Rentelasten	100			100
Afschrijvingskosten	2.100			2.100
– Materieel	2.100			2.100
* waarvan apparaat ICT				
– Immaterieel				
Overige lasten				
– Dotatie voorziening				
– Bijzondere lasten				
Totaal lasten	146.214	3.320	5.219	154.753
<i>Saldo van baten en lasten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Toelichting

Baten

Omzet lenM

De omzet van lenM is toegenomen doordat de ILT is gecompenseerd voor verhuiskosten en nieuwe werkzaamheden op het gebied van het verbod op gratis plastic tassen, de Zwavelrichtlijn en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Daarnaast is de omzet lenM toegenomen vanwege de verwerking van de loon- en prijsbijstelling, het loonruimteakkoord en de premieverhoging van het ABP. Tot slot houdt ILT toezicht op overbelading van wegverkeer. Hiervoor werd de ILT jaarlijks middels facturering door Rijkswaterstaat gecompenseerd. Deze samenwerking is in de Eerste suppletoire begroting van 2016 structureel verwerkt door desbetreffende middelen over te boeken van het Infrastructuurfonds naar de ILT.

Lasten

Personele kosten

De hogere personele kosten worden met name veroorzaakt door de bovengenoemde nieuwe handhavingstaken. Daarnaast liggen de loonontwikkeling, het loonruimteakkoord en de premieverhoging van het ABP ten grondslag aan de hogere personele kosten.

Materiële kosten

De toename van de materiële kosten hangt met name samen met incidentele kosten ten gevolge van de verhuisbewegingen van de ILT.

Kasstroomoverzicht (bedragen x € 1.000)

		(1)	(2)	(3)	(4)=(1)+(2)+(3)
	Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+of-) 1e suppletoire begroting	Mutaties (+of-) 2e suppletoire begroting	Totaal geraamd
1.	Rekening-courant RHB 1 januari 2016	31.347	9.415		40.762
2a.	<i>Totale ontvangsten operationele kasstroom (+)</i>		3.320	5.647	
2b.	<i>Totale uitgaven operationele kasstroom (-/-)</i>		- 3.320	- 5.660	
2.	Totaal operationele kasstroom	- 4.000		- 13	- 4.013
3a.	<i>Totaal investeringen (-/-)</i>	- 2.000			- 2.000
3b.	<i>Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)</i>				
3.	Totaal investeringskasstroom	- 2.000			- 2.000
4a.	<i>Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)</i>		- 1.689		- 1.689
4b.	<i>Eenmalige storting door het moederdepartement (+)</i>				
4c.	<i>Aflossingen op leningen (-/-)</i>				
4d.	<i>Beroep op leenfaciliteit (+)</i>				
4.	Totaal financieringskasstroom		- 1.689		- 1.689
5.	Rekening-courant RHB 31 december 2016	25.347	7.726	- 13	33.060

Toelichting

Rekening-courant RHB 1 januari 2016

De stand is aangepast conform de jaarrekening 2015.

Operationele kasstroom

De mutaties op de operationele kasstroom hebben te maken met de hogere bijdrage van lenM en de bijbehorende hogere uitgaven vanwege onder meer nieuwe handhavingstaken en de incidentele kosten ten gevolge van de verhuisbewegingen van de ILT.

Financieringskasstroom

De eenmalige uitkering aan het moederdepartement betreft het uitkeren van het surplus van het eigen vermogen aan de eigenaar op basis van de Regeling agentschappen.

Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut

Exploitatieoverzicht Baten-lastenagentschap KNMI. Tweede suppletoire begroting 2016 (bedragen x € 1.000)

	(1)	(2)	(3)	(4) = (1) + (2) + (3)
Totaal	Vastgestelde begroting	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting	Totaal geraamd
Baten				
Omzet lenM	36.031	649	3.439	40.119
Omzet lenM – nutv werkzaamheden	1.217		8.664	9.881
Omzet overige departementen	2.062		- 162	1.900
Omzet derden	21.898		- 1.475	20.423
Rentebaten			-	-
Bijzondere baten			-	-
Totaal baten	61.208	649	10.466	72.323
Lasten				

	(1)	(2)	(3)	(4) = (1) + (2) + (3)
Totaal	Vastgestelde begroting	Mutaties 1 ^e suppletoire begroting	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting	Totaal geraamd
Apparaatskosten	50.788	656	1.582	53.026
– Personele kosten	28.744	500	3.071	32.315
* waarvan eigen personeel	27.914	500	1.710	30.124
* waarvan externe inhuur	830	–	1.361	2.191
* waarvan overige personele kosten	–	–	–	–
– Materiële kosten	22.044	156	– 1.489	20.711
* waarvan apparaat ICT	6.564	–	– 2.722	3.842
* waarvan bijdrage aan SSO's	4.966	–	–	4.966
* waarvan overige materiele kosten	10.514	156	1.233	11.903
Aardobservatie	8.374	– 7	9.079	17.446
Rentelasten	242	–	– 242	–
Afschrijvingskosten	1.804	–	47	1.851
– materieel	1.804	–	–	1.804
* waarvan apparaat ICT	992	–	–	992
– immaterieel	–	–	–	–
Overige lasten	–	–	–	–
– dotatie voorziening	–	–	–	–
– bijzondere lasten	–	–	–	–
Totaal lasten	61.208	649	10.466	72.323
Saldo van baten en lasten	–	–	–	–

Toelichting

Baten

Omzet lenM

De omzet lenM neemt toe als gevolg van toekenning van middelen met betrekking tot aanvullende dienstverlening Wet taken Meteorologie en Seismologie (WtMS), loon- en prijsbijstelling, compensatie voor hogere contributie aan het European Centre for Mediumrange Weather Forecast (ECMWF) en incidentele compensatie van tegenvallende opbrengsten voor maatwerk. Daarnaast neemt de omzet nog uit te voeren werkzaamheden toe (€ 9,0 miljoen) ter dekking van de contributie aan EUMETSAT. Zie de toelichting onder de lasten.

Omzet overige departementen

De verwachte omzet is vooral lager dan begroot door vertraging in de dienstverlening seismologie aan het Ministerie van Economische Zaken met betrekking tot bevingen in Groningen.

Omzet derden

Er is sprake van tegenvallende opbrengsten op het gebied van maatwerk als gevolg van het uitblijven van opdrachten en tegenvallende opbrengsten met betrekking tot facilitaire dienstverlening die het KNMI aan het Shared Service Center Campus doorberekent.

Lasten

Personele kosten

De kosten voor eigen personeel stijgen als gevolg van reguliere loonontwikkelingen. Daarnaast zijn er vijf extra meteorologen aangetrokken ter voorbereiding op de pensionering van een aantal meteorologen volgend jaar. Ook de reiskosten buitenland zijn hoger dan begroot. Voor de

reiskosten buitenland is dekking vanuit projecten. Vooral door uitloop van het Deltaplan naar 2016 zijn de kosten inhuur hoger dan begroot.

Materiële kosten

De materiele kosten zijn vooral lager dan begroot door vertraging op een aantal subsidieprojecten (OMI, Sesar: € 1,4 miljoen) en door lagere (project)kosten voor de luchtvaart (€ 0,8 miljoen).

Aardobservatie

De stijging wordt veroorzaakt doordat de kosten voor de Najaarsnota zijn gebaseerd op de werkelijk te realiseren kosten EUMETSAT. De bedragen tot en met de Miljoenennota waren nog gebaseerd op de vanuit het beleidsartikel te ontvangen bedragen.

Rentelasten

Door het ontbreken van openstaande leningen zijn de rentekosten nihil.

Kasstroomoverzicht (bedragen x € 1.000)

		(1)	(2)	(3)	(4) = (1) + (2) + (3)
	Omschrijving	Vastgestelde begroting	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting	Mutaties 2 ^o suppletoire begroting	Totaal geraamd
1.	Rekening-courant RHB 1 januari 2016	17.052	5.281	–	22.333
	<i>Totaal ontvangsten operationele kasstroom (+)</i>				
	<i>Totaal uitgaven operationele kasstroom (-/-)</i>				
2.	Totaal operationele kasstroom	– 10.636		– 1.305	– 11.941
3a.	<i>Totaal investeringen (-/-)</i>	– 3.970	991	1.979	– 1.000
3b.	<i>Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)</i>			–	–
3.	Totaal investeringskasstroom	– 3.970	991	1.979	– 1.000
4a.	<i>Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)</i>			–	–
4b.	<i>Eenmalige storting door het moederdepartement (+)</i>			–	–
4c.	<i>Aflossingen op leningen (-/-)</i>	– 260	260	–	–
4d.	<i>Beroep op leenfaciliteit (+)</i>	3.970	– 991	– 1.979	1.000
4.	Totaal financieringskasstroom	3.710	– 731	– 1.979	1.000
5.	Rekening-courant RHB 31 december 2016 (=1+2+3+4)	6.156	5.541	– 1.305	10.392

Toelichting

Rekening-courant RHB 1 januari 2016

De stand is aangepast conform de jaarrekening 2015.

Operationele kasstroom

De daling wordt vooral veroorzaakt doordat de factuur van het Shared Service Center Campus voor ICT-dienstverlening uit 2015 pas in 2016 is betaald.

Investerings en financieringskasstroom

De geplande investeringen zijn voor een groot deel doorgeschoven naar 2017.

Nederlandse Emissieautoriteit

Exploitatieoverzicht Baten-lastenagentschap NEa. Tweede suppletoire begroting 2016 (bedragen X € 1.000)

Omschrijving	(1)	(2)	(3)	(4) = (1) + (2) + (3)
Totaal	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+of-) 1e suppletoire begroting	Mutaties (+of-) 2e suppletoire begroting	Totaal geraamd
Baten				
Omzet lenM	7.174	- 18	861	8.017
Omzet overige departementen				
Omzet derden	55			55
Rentebaten				
Bijzondere baten				
Totaal baten	7.229	- 18	861	8.072
Lasten				
Apparaatskosten	6.491	- 18	861	7.334
- Personele kosten	5.301	- 18	357	5.640
* waarvan eigen personeel	4.416	- 18	259	4.657
* waarvan externe inhuur	600		98	698
* waarvan overige personele kosten	285			285
- Materiële kosten	1.190		504	1.694
* waarvan apparaat ICT	880			880
* waarvan bijdrage aan SSO's				
* waarvan overige materiële kosten	310		504	814
Rentelasten	16			16
Afschrijvingskosten	722			722
- materieel				
*waarvan apparaat ICT				
- immaterieel	722			722
Overige lasten				
- dotatie voorziening				
- bijzondere lasten				
Totaal lasten	7.229	- 18	861	8.072
<i>Saldo van baten en lasten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Baten

Omzet lenM

De hogere omzet van lenM wordt met name veroorzaakt door de verhuizing en de daaraan gerelateerde digitalisering- en organisatieontwikkelingslag, samengebracht in het programma NEa 2017. Dit programma is erop gericht dat de NEa ook na de verhuizing alle opgedragen werkzaamheden adequaat kan uitvoeren en om noodzakelijke aanpassingen te borgen. Daarnaast is de omzet lenM toegenomen vanwege de verwerking van de loon- en prijsbijstelling en het loonruimteakkoord XII. De omzet van lenM is gedaald in verband met een overdracht vanuit het Agentschap NEa vanwege de centralisatie van de inkoopfuncties binnen lenM.

Lasten

Personele kosten

De hogere personele kosten worden in grote mate veroorzaakt door de bovengenoemde verhuizing en het daarmee samenhangende programma NEa 2017. Daarnaast liggen de loonontwikkeling en het loonruimteakkoord ten grondslag aan de hogere personele kosten.

Materiële kosten

De toename van de materiële kosten hangt met name samen met de uitbesteding van het doorontwikkelen van een nieuw informatiesysteem.

Kasstroomoverzicht (bedragen x € 1.000)

		(1)	(2)	(3)	(4) = (1) + (2) + (3)
	Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Mutaties (+of-) 1e suppletoire begroting	Mutaties (+of-) 2e suppletoire begroting	stand 2e suppletoire begroting
1.	Rekening-courant RHB 1 januari 2016	601			601
2a.	<i>Totale ontvangsten operationele kasstroom (+)</i>	<i>8.129</i>		<i>861</i>	<i>8.990</i>
2b.	<i>Totale uitgaven operationele kasstroom (-/-)</i>	<i>- 7.407</i>		<i>- 861</i>	<i>- 8.268</i>
2.	Totaal operationele kasstroom	722			722
3a.	<i>Totaal investeringen (-/-)</i>				
3b.	<i>Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)</i>				
3.	Totaal investeringskasstroom				
4a.	<i>Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)</i>				
4b.	<i>Eenmalige storting door het moederdepartement (+)</i>				
4c.	<i>Aflossingen op leningen (-/-)</i>	<i>- 680</i>			<i>- 680</i>
4d.	<i>Beroep op leenfaciliteit (+)</i>		<i>750</i>		<i>750</i>
4.	Totaal financieringskasstroom	- 680	750		70
5.	Rekening-courant RHB 31 december 2016	643	750		1.393

Toelichting

Operationele kasstroom

De mutaties op de operationele kasstroom hebben te maken met de hogere bijdrage van lenM en de bijbehorende hogere uitgaven vanwege voornamelijk de digitalisering- en organisatieontwikkelingslag.